

ماجرای نخستین پستِ امداد پزشکی ایران!

۲۵ بهمن ۱۳۹۳ ساعت ۱۷:۴۱

بیماری وبا یکی از بیماری‌های مهلک در دوره قاجار در تهران محسوب می‌شد و هر چند از سال، به ویژه تابستان‌ها، دامن گیر مردم گردیده و گروه‌گروه قربانی می‌گرفت.

بنا به اسناد تاریخی برجای مانده درباریان و توانگران و گروهی از مردم که توان فرار داشتند، به بیلاقات می‌گریختند ولی مردم بی‌پناه ناچار با این بیماری دست و پنجه نرم می‌کردند.

سیروس سعدوندیان می‌نویسد که محمود خان احتشام السلطنه «در خاطراتش بیان داشته است:

«فرار از مقابل بیماری وبا تنها تدبیر و چاره جویی پادشاه و وزرا و رجال و اعیان در مملکت ماست که هرگاه این بیماری وحشتناک با بیرحمی به جان مردم بیچاره و بی‌کس این مملکت می‌افتد و دامنه بروز و سرایت آن به پایتخت می‌رسد، پادشاه با اطرافیان و وزرا و اعیان دارالخلافه اردویی بزرگ تشکیل می‌دهند و در کوهپایه‌های شمال تهران روز به روز از برابر عفريت بیماری و مرگ عقب نشینی می‌کنند و به این چارچویی شرافتمندانه اینقدر ادامه می‌دهند که با تغییر فصل و انقضاء ماه‌های گرم و فرا رسیدن سوز و سرمای زمستان، هیولای بیماری و مرگ از پا درآید. در راه کوهستان، سوار و پیاده، پیر و جوان، زن و مرد با کوله بار و خورجین از شهر خارج می‌شدند. لکن خوب پیدا بود که هیچ‌یک هدف معینی ندارند و مقصد خویش را نمی‌شناسند. صف طولانی مردمی که از شهر خارج می‌شدند، عینا مشابه مردم شهرهای جنگ زده و بمباران شده که از وطن مالوف خود مهاجرت می‌کنند، بود» و تهران در آن بلایا چنان بود که گویید «خاک مرده بر سر شهر پاشیده اند.»

در ۱۲۶۹ هجری قمری، در یکی از همین مرگ و میرها، محض مزید اطمینان یافتن از وبا گریختگان، نخستین «پست امداد پزشکی» در «کاشانک» به وجود آمد، چنانکه «محمدحسن خان اعتمادالسلطنه» در مرآت البلدان می‌نویسد:

«چون مردم دارالخلافه به واسطه ناخوشی از شهر به شمیرانات می‌روند، «محمد علی خان سرتیپ» را به نظم شمیرانات امر فرمودند و مشارالیه دو چادر مریضخانه در کنار کاشانک زده و یک طبیب معین کرده که هر یک از سربازان و سکنه دهات شمیران مبتلا به ناخوشی می‌شوند، در آنجا مشغول مداوا و معالجه گردند.»

برقراری این پست هم فایده ای نداشت و اندکی بعد، «در بعضی قرای شمیران، از قبیل تجریش و جماران و نیاوران و ازگل نیز وبا بروز کرد.»

منبع: قدس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۹۵۸۵/ایران-پزشکی-امداد-پست-نخستین-ماجرای>